

POZNAŃSKA AKADEMIA MEDYCZNA NAUK STOSOWANYCH
IM. KSIĘCIA MIESZKA I W POZNANIU

WYDZIAŁ LEKARSKI
KIERUNEK LEKARSKI
JEDNOLITE STUDIA MAGISTERSKIE
PROFIL OGÓLNOAKADEMICKI

SZCZEGÓŁOWY PROGRAM ZAJĘĆ 2025/2026

Informacje ogólne

Nazwa zajęć:									
ANATOMIA									
1. Kod zajęć: L_I-1/2_01		2. Liczba punktów ECTS: 12							
3. Kierunek:	Lekarski	6. Liczba godzin:	ogółem	wykłady	e-learning	ćwiczenia	konwersatoria	Praktyczne nauczanie kliniczne	Praktyki zawodowe
4. Rok studiów	I	7. Zajęcia stacjonarne:	150	50		100	-	-	-
5. Semestr:	I,II	8. Poziom studiów:	JEDNOLITE MAGISTERSKIEJ						
Koordynator przedmiotu i osoby prowadzące zajęcia:									
Dr hab. n. med. Agnieszka Ziółkowska, dr n. biol. Alicja Puch, dr Agnieszka Kilanowska									
9. Forma zaliczenia:	Zaliczenie semestralne z oceną, egzamin końcowy	10. Język wykładowy:	polski						

Informacje szczegółowe

1. Cele kształcenia (intencje wykładowcy):	
C1.	Zapoznanie studentów z budową ciała ludzkiego
C2.	Zapoznanie studentów z topografią poszczególnych narządów
C3.	Przekazanie studentom wiedzy na temat mianownictwa anatomicznego zgodnego z Terminologia Anatomica 2nd edition

2. Wymagania wstępne:
----

3. Efekty uczenia się wybrane dla zajęć:*W zakresie wiedzy*

Symbol efektu uczenia się	Symbol przedmiotowego efektu kształcenia	Opis zmodyfikowanego dla zajęć założonego efektu uczenia się (Po zakończeniu zajęć dla potwierdzenia osiągnięcia efektów uczenia się słuchacz:)	Sposób weryfikacji efektu	Symbol postawionego celu/ów
A.W1.	L_1-I_A.W1.	Zna i rozumie budowę ciała ludzkiego w podejściu topograficznym i czynnościowym, w tym stosunki topograficzne między poszczególnymi narządami, wraz z mianownictwem anatomicznym, histologicznym i embriologicznym;	Odpowiedź ustna, sprawdzian, egzamin D Zaliczenie praktyczne F	C1, C2, C3

W zakresie umiejętności

Symbol efektu uczenia się	Symbol przedmiotowego efektu kształcenia	Opis zmodyfikowanego dla zajęć założonego efektu uczenia się	Sposób weryfikacji efektu	Symbol postawionego celu/ów
A.U3.	L_1-I_A.U3.	Potrafi wyjaśniać anatomiczne podstawy badania przedmiotowego.	Odpowiedź ustna, sprawdzian, egzamin D Zaliczenie praktyczne F	C1, C2, C3
A.U4.	L_1-I_A.U4.	Potrafi wnioskować o relacjach między strukturami anatomicznymi na podstawie przyżyciowych badań diagnostycznych, w szczególności z zakresu radiologii.	Odpowiedź ustna, sprawdzian, egzamin D Zaliczenie praktyczne F	C1, C2, C3

W zakresie kompetencji społecznych				
Symbol efektu uczenia się	Symbol przedmiotowego efektu kształcenia	Opis zmodyfikowanego dla zajęć założonego efektu uczenia się	Sposób weryfikacji efektu	Symbol postawionego celu/ów
K.5.	L_1-I_K.5.	Jest gotów do dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń, dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych.	Obserwacja, dyskusja F	C1, C2, C3

4. Treści programowe:		
Symbol treści programowych	Treści programowe	Odniesienie do efektów uczenia się
WYKŁADY		
T1	Historia anatomii. Podstawowe pojęcia anatomiczne.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T2	Wprowadzenie do układu krążenia i układu nerwowego	
T3	Topografia grzbietu	
T4	Rdzeń kręgowy	
T5	Topografia klatki piersiowej	
T6	Śródpiersie	
T7	Budowa serca	
T8	Układ oddechowy	
T9	Topografia kończyny górnej	
T10	Mięśnie i nerwy kończyny górnej	
T11	Topografia jamy brzusznej	
T12	Jama otrzewnowa	
T13	Przestrzeń zaotrzewnowa i układ moczowy	
T14	Topografia miednicy	
T15	Układ płciowy męski	
T16	Układ płciowy żeński	
T17	Topografia głowy I	
T18	Topografia głowy II	
T19	Nerwy czaszkowe I	
T20	Nerwy czaszkowe II	
T21	Unaczynienie głowy i szyi	
T22	Topografia szyi	
T23	Kresomózgowie i lokalizacja ośrodków w korze mózgu. Drogi kojarzeniowe, spoidłowe i rzutowe	
T24	Drogi aferentne	
T25	Drogi eferentne	

ĆWICZENIA PROSEKTORYJNE – każde ćwiczenie trwa 2 godziny dydaktyczne		
T26	Wprowadzenie do ćwiczeń z anatomii. Szkielet osiowy i szkielet kończyn oraz budowa, rodzaje i funkcje kości.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T27	Wprowadzenie do struktury układu krążenia i układu nerwowego.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T28	Anatomia topograficzna grzbietu: kręgosłup-budowa, krzywizny kręgosłupa i połączenia kręgów, grzbiet-mięśnie powierzchowne i trójkąty(osłuchiwanie i lędźwiowy)	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T29	Grzbiet-mięśnie głębokie grzbietu (prostownik grzbietu, mięśnie podpotyliczne). Zawartość kanału kręgowego. Opony rdzenia kręgowego i przestrzenie. Punkcja lędźwiowa.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T30	Klatka piersiowa- szkielet, rzutowanie narządów na ściany klatki piersiowej. Gruczoł sutkowy.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T31	Mięśnie klatki piersiowej. Anatomia rentgenowska.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T32	Ograniczenia, podział, zawartość i połączenia śródpiersia. Śródpiersie środkowe- serce, krążenie małe, duże i płodowe	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T33	Tchawica, płuca, opłucna, jama opłucnej i jej zachyłki (pneumothorax, hydrothorax, hemothorax).	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T34	Szkielet kończyny górnej Połączenia kości kończyny górnej. Anatomia rentgenowska.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T35	Mięśnie odcięte kończyny górnej, mięśnie obręczy barkowej. Splot ramienny.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T36	Ograniczenia i zawartość jamy pachowej. Mięśnie ramienia, przestrzenie topograficzne	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T37	Przedramię i ręka- mięśnie. Stawy: łokciowy, promieniowo-nadgarstkowy i stawy ręki.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T38	Naczynia i nerwy ramienia i przedramienia, objawy uszkodzenia nerwów	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T39	Ograniczenia i przestrzenie jamy brzusznej. Mięśnie przedniej ściany jamy brzusznej. Mięśnie ściany przedniobocznej i tylnej brzucha.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T40	Topografia narządów jamy brzusznej. Jama otrzewnowa i jej zawartość. Jelito cienkie i jelito grube oraz trzustka i śledziona. Wątroba i drogi żółciowe. Unerwienie i unaczynienie narządów jamy brzusznej.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T41	Przestrzeń zaotrzewnowa- ograniczenie i zawartość. Aorta brzuszna i jej gałęzie; żyła główna dolna i jej dopływy. Węzły chłonne jamy brzusznej oraz sploty nerwowe.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T42	Budowa, połączenia oraz wymiary miednicy. Krocze oraz mięśnie dna miednicy.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.

T43	Naczynie i sploty nerwowe miednicy mniejszej oraz narządy (pęcherz moczowy, odbytnica, moczowody).	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T44	Narządy płciowe męskie wewnętrzne i zewnętrzne. Cewka moczowa męska Narządy płciowe żeńskie wewnętrzne i zewnętrzne. Cewka moczowa żeńska	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T45	Szkielet kończyny dolnej (kości i stawy)	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T46	Mięśnie obręczy biodrowej, naczynia biodrowe zewnętrzne, węzły chłonne pachwinowe. Unerwienie skórne oraz żyły powierzchowne kończyny dolnej.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T47	Mięśnie uda, naczynia i nerwy oraz przestrzenie (dół biodrowo-łonowy, trójkąt udowy, kanał przywodzicieli, kanał udowy).	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T48	Dół podkolanowy. Podział mięśni goleni i stopy. Grupa przednia, boczna i tylna mięśni goleni i mięśnie grzbietu stopy. Naczynia i nerwy goleni.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T49	Naczynia i nerwy goleni, piszczelowe tylne i podeszwowe, nerw piszczelowy i nn. podeszwowe. Sklepienie stopy.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T50	Ogólna budowa i podział kości czaszki, doły czaszki. Połączenia kości czaszki. Staw skroniowo-żuchwowy	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T51	Kości twarzoczaszki, jama nosowa i oczodół. Zatoki przynosowe.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T52	Doły: skroniowy, podskroniowy, skrzydłowo-podniebienny.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T53	Okolice topograficzne głowy i szyi. Unerwienie skóry głowy i szyi. Żyły powierzchowne. Splot szyjny. Mięśnie powierzchowne szyi. Trójkąt boczny szyi. Nerw dodatkowy.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T54	Przestrzenie powięziowe i trójkąt okolicy przedniej szyi. Mięśnie środkowe szyi. Mięśnie pochyle i przedkręgowe.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T55	Nerwy: błędny, podjęzykowy, językowy oraz odcinek szyjny pnia współczulnego.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T56	Tętnica szyjna wspólna i zewnętrzna. Ślinianka podżuchwowa i podjęzykowa oraz gruczoł tarczowy i gruczoły przytarczowe.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T57	Mięśnie wyrazowe twarzy oraz naczynia twarzy. Nerw twarzowy.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T58	Komora przyusznicy i ślinianka przyuszna. Nerw trójdzielny	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T59	Mięśnie sklepienia czaszki. Opony mózgowia. Zatoki opony twardej.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T60	Ogólna budowa mózgowia. Komory mózgowe. Krążenie płynu mózgoworodzeniowego (wodogłowie).	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T61	Naczynia mózgowia. Urazy głowy oraz rodzaje krwotoków wewnątrzczaszkowych.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.

T62	Przestrzeń przygardłowa. Nerwy: IX, X, XI i XII. Stawy: szczytowo-potyliczny oraz szczytowo-obrotowy.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T63	Gardło i krtań	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T64	Jama ustna. Jama nosowa. Zatok przynosowe. Zwój skrzydłowo-podniebienny.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T65	Dół podskroniowy. Zwój uszny	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T66	Narządy głowy i szyi na przekroju strzałkowym. Dół skrzydłowo-podniebienny.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T67	Narząd wzroku. Ograniczenia i zawartość oraz połączenia oczodołu. Aparat ochronny i ruchowy gałki ocznej. Budowa gałki ocznej.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T68	Narząd słuchu i równowagi. Ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T69	Droga wzrokowa. Odruchy źreniczne. Droga słuchowa i przedsionkowa. Nerw VIII	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T70	Identyfikacja poszczególnych części mózgowia na powierzchni podstawnej i przekrojach strzałkowych, poziomych i czołowych	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T71	Unaczynienie mózgowia i rdzenia kręgowego. Bariera krew-mózg.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T72	Kresomózgowie. Struktury układu limbicznego i węchomózgowia.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T73	Międzymózgowie i komora III	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T74	Pień mózgowia (śródmózgowie, most i rdzeń przedłużony), Wodociąg mózgu i komora IV. Połączenia.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.
T75	Mózdzek. Części składowe i podział filogenetyczny mózdzku. Jądra mózdzku. Połączenia.	A.W1., A.U3., A.U4., A.U5., K.5.

5. Warunki zaliczenia:

(typ oceniania D – F – P)/metody oceniania/ kryteria oceny:

D – DIAGNOSTYCZNY – sprawdziany, odpowiedzi ustne.

F – FORMUŁUJĄCE – obserwacja studenta, zaliczenie praktyczne.

P – PODSUMOWUJĄCE – test końcowy, egzamin praktyczny.

1. Obecność na wykładach i ćwiczeniach jest obowiązkowa. W przypadku, kiedy przyczyną nieobecności jest choroba, jedyną podstawą usprawiedliwienia nieobecności jest zwolnienie lekarskie, które należy dostarczyć do koordynatora przedmiotu w ciągu 7 dni od momentu jego wystawienia. Każda nieobecność musi być odrobiona w sposób wskazany przez koordynatora przedmiotu. Nieobecność na 3 lub większej liczbie planowych zajęć w ciągu semestru jest podstawą do niedopuszczenia do kolokwium i niezaliczenia semestru.
2. Ćwiczenia z anatomii są podstawową formą zajęć. Student jest zobowiązany do merytorycznego przygotowywania się do zajęć. W toku przygotowań do zajęć może korzystać z konsultacji z kadrą dydaktyczną.
3. Stopień przygotowania merytorycznego z tematu ćwiczeń jest weryfikowany na podstawie sprawdzianu wejściowego poprzedzającego zajęcia. Sprawdzian wejściowy składa się z czterech pytań

otwartych. Za prawidłową pełną odpowiedź na każde pytanie student otrzymuje 1 punkt. Suma możliwych punktów do zdobycia w toku całego roku akademickiego wynosi 400.

4. W ciągu roku akademickiego odbędzie się 10 sprawdzianów częściowych kończących każdy blok tematyczny: 1) propedeutyka, 2) grzbiet, 3) klatka piersiowa, 4) kończyna górna, 5) jama brzuszna, 6) miednica, 7) kończyna dolna, 8) głowa, 9) szyja i 10) neuroanatomia. Każdy sprawdzian częściowy składa się z 30 pytań zamkniętych. Próg zaliczenia wynosi 60% prawidłowych odpowiedzi. Student, który nie uzyska wymaganego progu zaliczenia jest zobowiązany do poprawy sprawdzianu częściowego. Poprawa składa się z 5 pytań otwartych.

5. Na koniec każdego semestru przeprowadzany jest sprawdzian praktyczny. Sprawdzian praktyczny w semestrze zimowym obejmuje zakres: grzbietu, klatki piersiowej, kończyny górnej, jamy brzusznej, miednicy i kończyny dolnej. Sprawdzian praktyczny w semestrze letnim obejmuje zakres: grzbietu, klatki piersiowej, kończyny górnej, jamy brzusznej, miednicy, kończyny dolnej, głowy, szyi i neuroanatomii. Próg zaliczenia każdego ze sprawdzianów praktycznych wynosi 70%.

6. Zaliczenie zajęć otrzymują studenci, którzy w ciągu całego roku akademickiego uzyskają minimum 240 punktów ze sprawdzianów wejściowych, minimum 18 punktów z każdego sprawdzianu częściowego (bądź zaliczenie jego poprawy) oraz minimum 21 punktów z każdego sprawdzianu praktycznego (bądź zaliczenie jego poprawy). Studentom, którzy nie spełnią powyższych warunków przysługuje prawo do sprawdzianu wyjściowego z zakresu danego semestru.

7. Do egzaminu końcowego przystępują studenci, którzy uzyskali zaliczenie zajęć zgodnie z zapisem ujętym w punkcie 6. Egzamin końcowy składa się ze 100 pytań zamkniętych. Próg zaliczenia wynosi 60%. Studentowi, który nie uzyska wymaganego progu zaliczenia przysługuje prawo do 2 poprawek.

8. Ocena końcowa jest wystawiana na podstawie średniej ważonej punktów z zakresu sprawdzianów wejściowych, sprawdzianów częściowych, sprawdzianów praktycznych i egzaminu końcowego w stosunku 15:15:15:55.

Zakres ocen:

93-100% - bardzo dobry
85-92% - ponad dobry
77-84% - dobry
68-76% - dość dobry
60-67% - dostateczny
0-59% - niedostateczny

6. Metody prowadzenia zajęć:

Wykład i e-learning, ćwiczenia na: planszach dydaktycznych, fantomach i ludzkich preparatach prosektoryjnych

7. Literatura (podajemy wyłącznie pozycje do przeczytania przez słuchaczy a nie wykorzystywane przez wykładowcę)

Literatura obowiązkowa:	Literatura zalecana:
Bruska M., Ciszek B. : <i>Woźniak anatomia człowieka</i> , Edra Urban & Partner, Wrocław 2020.	Drake R.L., <i>Gray anatomia tom I-III</i> , Edra Urban & Partner, Wrocław, 2020.
Paulsen F., <i>Sobotta atlas anatomii człowieka tom I-III</i> , Edra Urban & Partner, Wrocław 2019.	Narkiewicz O., <i>Anatomia człowieka tom I-IV</i> , wyd. PZWL, Warszawa 2015.

	Bochenek A., Reicher M.: Anatomia Człowieka tom I – V, PZWL, Warszawa 2009.
--	--

8. Kalkulacja ECTS – proponowana: (na podstawie poniższego przykładu)	
Forma aktywności/obciążenie studenta	Godziny na realizację
Godziny zajęć (wg harmonogramu realizacji programu studiów) z wykładowcą	150
Praca własna studenta	60
Studia literaturowe	150
SUMA GODZIN	360
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA ZAJĘĆ	12

Niniejszy dokument jest własnością PAM NS im. Księcia Mieszka I i nie może być kopiowany, przetwarzany, publikowany, przegrywany, przesyłany pocztą, przekazywany, rozpowszechniany lub dystrybuowany w inny sposób. Dokument podlega ochronie wynikającej z ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).